

EMILIA AMPER

Trollfågeln

The Magic Bird

Trollfågeln

1. Till Maria	5'00
2. G-mollpolska efter Anders Gustaf Jernberg	3'25
3. Ut i mörka natten	4'55
4. Isadoras land	3'50
5. Trollfuglen	2'25
6. Polska fra Hoffsmýran	4'02
7. Herr Lager och skön fager	3'08
8. Brännvinslåt från Torsås	2'40
9. Pigopolskan / Den glömda polskan	5'08
10. När som flickorna de gifta sig	4'05
11. Kapad	4'44
12. Bredals Näckapolska	3'01
13. Galatea Creek	3'19
14. Vals från Valsebo	8'56

TT: 59'42

Emilia Amper *nyckelharpa, sång*

Johan Hedin *nyckelharpa*

Anders Löfberg *cello*

Dan Svensson *slagverk, gitarr, sång*

Olle Linder *slagverk, gitarr*

Helge Andreas Norbakken *slagverk*

Stråkar ur TrondheimSolistene:

Johannes Rusten och Daniel Turcina *violin*

Frøydis Tøsse *viola*, Marit Aspaas *cello*

Rolf Hoff Baltzersen *kontrabas*

Trollfågeln innehåller 14 spår som på många sätt illustrerar mig som person och mitt liv som musiker och kompositör. Här är musiken som jag brinner för, en brokig skara låtar där traditionella svenska polskor möter nykomponerad musik inspirerad av andra länders folk-musik, och av pop, rock och kammarmusik. Jag spelar och sjunger solo eller tillsammans med goda vänner från både folkmusik och klassiskt.

Som 10-åring förälskade jag mig i nyckelharpan vid första ögonkastet! Barndomens direkta glädje av instrument och melodier övergick efterhand i ett växande intresse för folkmusiken som genre. Jag mötte musik och människor från hela världen, och för mig var det liksom samma språk vi alla talade, ett språk där kopplingen mellan musik och dans är direkt och självklar. Folkmusiken ger plats för traditioner och gehörsbaserad spontanitet att mötas i en öppen och lekfull spegling av samtiden. Kammarorkestern TrondheimSolistene blev en ny bekantskap för mig under min tid i Norge, och att spela med och komponera för stråkar blev en ny källa till underbart välklingande och vilt svängande ljudlandskap.

På Trollfågeln möter min kärlek till och kunskap om traditioner det oändliga, viljestarka, vackra och ibland även smärtsamma utforskandet av instrumentets och mina egna gränser. I musiken hörs det djupt personliga samtalet mellan mig och nyckelharpan, lyssnaren får uppleva möten mellan människor och följa med på resor över hela världen. Och hela tiden är alltings kärna rörelsen, i både hjärta och kropp. För mig är livet starkt och bejakande, och musiken och kroppens och sinnets rörelse ett.

Trollfågeln – ‘The Magic Bird’ – comprises 14 tracks that broadly define me as a person and portray my life as a musician and composer. This is the sort of music that I am passionate about, a kaleidoscopic mix in which traditional dance melodies confront newly composed items inspired by folk music from other countries as well as pop, rock and chamber music. I play and sing solo and with my friends from folk and classical traditions.

When, at the age of 10, I first saw a nyckelharpa (‘keyed fiddle’) it was love at first sight. My youthful enthusiasm for the instrument and the melodies gradually developed into an interest in folk music as a genre. I came into contact with music and with people from all over the world and it seemed as though we all spoke the same language; a language in which the links between music and dance are direct and self-evident. Folk music provides the opportunity to combine tradition with spontaneous improvisation in a playful reflection of our own times. I got to know the Trondheim Soloists while I was studying in Norway and performing with them and composing for strings proved to be the source of a magical and vibrant new soundscape.

On this album, my love and respect for tradition merge with an on-going, exciting and occasionally also painful exploration of my own boundaries and those of my instrument. The music represents a deeply personal exchange between me and my instrument, but also takes the listener on a journey around the world, meeting all sorts of people on the way. For me, life is powerfully affirmative and music and the movements of body and soul unite.

Trollfågeln – „Der Zaubervogel“ – besteht aus 14 Stücken, die auf vielfältige Weise mich als Person und mein Leben als Musikerin und Komponistin widerspiegeln. Hier ist die Musik, für die ich brenne, eine bunte Liedersammlung, in der traditionelle schwedische Polskas auf neu komponierte Musik treffen, inspiriert durch die Volksmusik anderer Länder, aber auch durch Pop, Rock und Kammermusik. Ich spiele und singe solo oder zusammen mit guten Freunden aus Volksmusik und Klassik.

Als Zehnjährige verliebte ich mich auf den ersten Blick in die Nyckelharpa („Schlüsselgeige“)! Die direkte, kindliche Freude an dem Instrument und seinen Melodien ging nach und nach in ein wachsendes Interesse für die Volksmusik als Genre über. Ich traf Musik und Menschen aus aller Welt, und für mich schien es, als sprachen wir alle dieselbe Sprache, eine Sprache, in der die Verbindung zwischen Musik und Tanz direkt und selbstverständlich ist. Die Volksmusik schafft eine Bühne, auf der Traditionen und Improvisation in einem offenen und verspielten Spiegelbild der Gegenwart aufeinander treffen. Das Kammerorchester Trondheim Solistene wurde zu einer neuen Bekanntschaft während meiner Zeit in Norwegen, und mit Streichern zu spielen und für sie zu komponieren, entwickelte sich zu einer neuen Quelle wunderbar wohlklingender und schwungvoller Klanglandschaften.

Auf dieser CD verbinden sich meine Liebe zu und mein Wissen über Traditionen mit der niemals endenden, willensstarken, schönen und manchmal auch schmerzhaften Erforschung der Grenzen des Instruments und meiner selbst. In der Musik hört man das zutiefst persönliche Gespräch zwischen mir und der Nyckelharpa, der Zuhörer erlebt das Zusammentreffen von Menschen und begleitet mich auf Reisen durch alle Welt. Und stets ist der Kern aller Dinge die Bewegung, im Herzen und im ganzen Körper. Für mich ist das Leben stark und bejahend, die Musik und die Bewegung des Körpers und der Seele eins.

Trollfågeln – L’oiseau enchanté – contient 14 pistes qui illustrent de plusieurs manières qui je suis comme personne et ma vie comme musicienne et compositrice. Voici la musique qui me tient le plus à cœur, un mélange hétéroclite de mélodies où des polskas suédoises traditionnelles rencontrent de la musique nouvelle inspirée de la musique populaire d’autres pays, du pop, du rock et de la musique de chambre. Je joue et chante solo ou en compagnie de bons amis musiciens dans les domaines populaire et classique.

À dix ans, je me suis éprise à première vue de la nyckelharpa (vièle à archet suédoise)! La première joie directe communiquée par l’instrument et les mélodies fit ensuite place à un intérêt accru pour la musique folklorique comme genre. J’ai été exposée à la musique et à des gens de partout au monde et, pour moi, c’était comme si nous parlions tous la même langue, une langue où le lien entre la musique et la danse est direct et évident. La musique folklorique laisse les traditions et la spontanéité de l’improvisation se rencontrer dans un reflet ouvert et enjoué du temps présent. J’ai fait la connaissance de l’orchestre de chambre TrondheimSolistene durant mon séjour en Norvège; de jouer avec des cordes et de composer pour ces instruments devinrent une nouvelle source de voyages sonores aux échos merveilleux et aux rythmes follement entraînants.

Dans *Trollfågeln*, ma connaissance et mon attachement aux traditions rencontrent l’exploration infinie, volontaire, magnifique et parfois même douloureuse des limites de l’instrument et des miennes propres. On entend dans la musique le dialogue profondément personnel entre l’instrument et moi-même; l’auditeur fait l’expérience de la rencontre entre des gens et peut voyager partout au monde. Et le mouvement est toujours au centre de toute chose, dans le cœur comme dans le corps. Pour moi, la vie est forte et affirmative et la musique ne fait qu’un avec le mouvement du corps et de l’esprit.

私のデビューアルバム「魔法の鳥」は色々な形で私を描いています。一個人としての私、音楽家、作曲家としての私。アルバムの14曲はどれも私が燃えることの出来る音楽たちです。伝統的なスウェーデンのポルスカがいろんな国のフォーク・ミュージックやポップやロックや室内楽とぶつかり合っています。ソロで弾いたり、歌ったり。時にはフォークの仲間やクラシック界の気の合う友達と一緒にだったり。

齢10歳にして、私はニッケルハルパに一目惚れしてしまいました！子供時代の楽器とその旋律へのひたむきな喜びは、やがてフォークミュージック分野への止み難い興味となって育ちました。そこで私は世界中の音楽と人々に出会うことになりましたが、それは私にとって、音楽とダンスが直に結びつくことが至極当然であるという、共通の言語で語り合うようなものでした。フォークミュージックは、伝統と音感に基づいた衝動性が、その時代をおおらかに、生き活きと反映する中で出あうことを可能にします。私はノルウェー時代に室内交響楽団「トロンドヘイム・ソリスト」と知り合いました。共に演奏し、弦楽器の作曲をすることは、すばらしい音響と乱舞の音の国への、新しい源泉になりました。

この「魔法の鳥」では、私の伝統を愛する心と、伝統についての知識が、果てしなく、あくなく、麗しく、ときとして苦痛でさえある探求の中に楽器の、そして私自身の限界に出会っています。この音楽のなかには私とニッケルハルパだけの深くひそやかな会話が聞こえてきます。そして聴く人をして人と人との出会いを体験させ、世界中の旅につれだします。そしてあらゆるものの中心は常に心と体の動きにあるのです。私にとって、生命は強靱で肯定的なものであり、音楽と肉体と精神の動きはひとつなのです。

1. **Till Maria** (For Maria)

Music: Emilia Amper

Emilia Amper *nyckelharpa & vocals*

Allting börjar här. I den enda tonen, och allt som rymms i dess avskalade, storslagna spektrum. Ett oändligt universum av tid och rum, där stråke möter röst. Jag ville utforska möjligheterna att styra flageoletts klang bara med hjälp av stråken, utan hjälp av vänsterhanden, och låta min röst smälta samman med instrumentet. Tillägnad Maria Kalaniemi.

This is where it all begins. In a single note, and everything that is contained within its sparse yet grand spectrum. An unbounded universe of time and space where bow meets voice. I wanted to explore how the sound of the harmonic can be controlled by the bow alone, letting my voice fuse with the instrument. Dedicated to Maria Kalaniemi.

2. **G-mollpolska efter Anders Gustaf Jernberg** (Polska in G minor after A. G. Jernberg)

Trad, arr: Emilia Amper

Emilia Amper *nyckelharpa*

En traditionell låt från Valbo i Gästrikland som jag har lärt mig av Sven Ahlbäck, världens första professor i svensk folkmusik. Att spela denna polska är som att kastas utför en iskall, skummande fors som drar en med ner i sitt virvlande kolsvarta vatten. En omtumlande, kraftfull och ändå sago-liknande njutbar upplevelse. En av mina absoluta favoritlåtar, som jag bland annat spelade när jag vann VM i nyckelharpa 2010.

A traditional melody from Valbo that I learnt from Sven Ahlbäck, the first ever Professor of Swedish Folk Music. Performing this *polska* is like riding over a frothing, ice-cold waterfall which draws one down into its swirling black depths. A potent and bewildering, yet extraordinarily invigorating, experience. This is a favourite tune of mine and I played it when I won the nyckelharpa World Championship in 2010.

3. Ut i mörka natten (Into the Dark Night)

Music & text: Emilia Amper, arr: Amper / Linder / Löfberg / Svensson

Emilia Amper *nyckelharpa, vocals* · Olle Linder *guitar*

Anders Löfberg *cello* · Dan Svensson *percussion*

En slängpolska och kärleksvisa som jag skrev efter en nattlig promenad i de djupa småländska skogarna.

A *slängpolska* and love song that I wrote after a nocturnal walk in the deep forests of my native Småland. The night was dark, the forest silently waiting. The moon and the star-sprinkled sky glimmered in the calm black lake, and my heart filled with tender but tentative love...

*Ut i mörka natten leder du mig, till blanksvarta vatten, jag litat på dig
Skogen väntar runt oss susande tyst, och sjöns stilla spegel av månen blir kysst
Över oss så faller en stjärna ner, önska, säger du, jag blundar och ler
Ack om min vän du ville bli min och jag fick vara kärasten din*

*Så som nattens kalla luft, så klar, som stjärnorna speglas i sjön, så underbar
så strålar du för mig i natt, min kära, änglar behövs ej när du är mig nära
Vid strandens kant så tar du varsamt min hand, tillsammans går vi in i skogens trygga land
Tänk, min vän, du ville bli min, och jag fick vara kärasten din*

4. Isadoras land (Isadora's Land)

Music: Emilia Amper, arr: Amper / Linder / Löfberg / Svensson

Emilia Amper *nyckelharpa* · Dan Svensson *guitar*

Anders Löfberg *cello* · Olle Linder *pandeiro*

År 2006 var jag på turné i Brasilien tillsammans med TrondheimSolistene. På vårt lyxiga hotell i São Paulo mötte jag en kvinna som jag blev sittandes att prata med hela natten. Det kändes som om vi hade känt varandra hela livet, trots att vi kom från så olika världar. När jag kom hem komponerade jag denna låt, med intrycken från den enorma asfaltdjungeln i São Paulo, vidsträckta solsvedda slätter, vackra konsertsalar, brunbrända lantarbetare, fattiga gatubarn, handskbeklädda kypare, och Isadora och hennes väninnor som sjöng och försökte lära oss dansa samba färskt i minnet.

In 2006 I toured Brazil with the Trondheim Soloists. At our luxurious hotel in São Paulo I got to know a woman and sat and talked to her all night. Despite the fact that we came from such different worlds, it was as though we had known each other all our lives. When I got home I wrote this song inspired by the vast concrete jungle that is São Paulo, by the wide, sun-drenched plains, beautiful concert halls, sun-tanned farm workers, impoverished street children, white-gloved waiters and Isadora and her friends who sang and tried to teach us samba.

5. Trollfuglen (The Magic Bird)

Trad, arr: Emilia Amper

Emilia Amper *nyckelharpa*

En traditionell *pols* från Finnskogen, som jag lärde mig av den norska spelmannen Vegar Vårdal på Ethnolägrei i Falun 1998. Finnskogen är ett område på gränsen mellan Sverige och Norge, där låtarna karaktäriseras av att det sista taktslaget är lite kortare än de andra två.

A traditional *pols* from Finnskogen that I learnt from the Norwegian fiddler Vegar Vårdal. Finnskogen is a tract of land on the border between Sweden and Norway where dance tunes are characterized by the final beat in the bar being a little shorter than the two that precede it.

6. Polska fra Hoffsmýran (Polska from Hoffsmýran)

Music: Emilia Amper

Emilia Amper *nyckelharpa* · strings from the Trondheim Soloists

Helge Andreas Norbakken *percussion*

Under åren 2003-2007 bodde jag i Norge, närmare bestämt i Trondheim och på Ørlandet. Ørlandet är en liten platt halvö som omringas av Trondheimsfjorden åt ena hållet och Norska havet åt andra hållet och runtomkring ruvar bergen i fjärran. Jag har aldrig sett himlen så stor som här! Denna vindpinade bygd bjöd på dramatiskt väder och ett sjudande kulturliv där man engagerat tog till vara på alla olika lokala krafter, inklusive nyckelharpspelande svenskar. Polskan komponerade jag i vardagsrummet på gården på Hoffsmýran, och senare fick denna låt mitt allra första arrangemang för stråkar.

From 2003 to 2007 I lived in the Norwegian city of Trondheim and in Ørlandet. Ørlandet is a small, flat peninsula bordered by the Trondheimsfjord on one side and the Norwegian Sea on the other, and with brooding mountains in the distance. Never have I seen such huge skies as here. This wind-swept corner of the world offered dramatic weather, and a vibrant cultural life which drew in every conceivable local talent, including nyckelharpa players from Sweden. I composed this *polska* at the farm at Hoffsmýran where I was staying, and later used it when I made my very first arrangement for strings.

7. Herr Lager och skön fager (Herr Lager and the Fair One)

Music: Emilia Amper, text: Gustaf Fröding

Emilia Amper *nyckelharpa & vocals* · strings from the Trondheim Soloists

Helge Andreas Norbakken *percussion*

En låt jag komponerat till en text av den värmäländska poeten Gustaf Fröding (1860-1911).

A tune I composed to a poem by the Swedish poet Gustaf Fröding (1860-1911). The text tells the story of a certain Herr Lager who woos a fair maiden, inviting her to stroll along the stream and offering her a golden casket. She refuses him, but finally yields, as the trees sigh and the cuckoo grows quiet. As the song ends, she has been abandoned, and sits weeping by the water.

*Skön fager I sen hur de blomster och blader, skön jungfru, de liljor så ljuvliga stå,
och göken han galer så nöjder och glader! - Herr Lager, Herr Lager, I låten mig gå!*

*De björkar de luta sig samman vid stranden, skön jungfru oss lyster att lustvandra där,
Skön fager och finer, I räcken mig handen! - Herr Lager, I gören er intet besvär!*

*Ett gyldene skrin har jag ärvt av min moder, det skolen I äga skön fager och fin!
- Herr Lager, Herr Lager, I ären för goder, jag aktar ej guld eller gyldene skrin!*

*Så gå vart I vill och så drag vart i lyster! - Herr Lager, Herr Lager I ären mig kär!
Då susade skogen och göken blev tyster, och ljuvliga doftade blomster och bär.*

*Men nu stå de björkar av kvälldagg begjutna, och skamröd är solen som blod eller vin.
På ängen vid ån hänger liljorna brutna, vid åbrädden gråter skön fager och fin.*

8. Brännvinslåt från Torsås (Drinking Song from Torsås)

Trad, arr: Emilia Amper
Emilia Amper *nyckelharpa*

En traditionell låt från min hemby Torsås, som spelades av den kände mästerspelmannen och båtsmannen Pelle Ror (troligtvis 1799-1867) från Grisbäck. Jag framför den här instrumentalt, men det finns en text som går:

Ja, skål för dig min vän och för min täckaste flicka, jag önskar att du levde lika sorgfritt som jag. Sjung hopp fadderalla fadderadderalla sjung hoppfadderi fadderejdanda, jag önskar att du levde lika sorgfritt som jag.

A traditional song from my native Torsås that was played by Pelle Ror (probably 1799-1867), a famous fiddler and boatman. I perform an instrumental version but there is a text to it as well, in which the singer wishes both his friend and his loved one a life as carefree as his own.

9. **Pigopolskan / Den glömda polskan:** (The Maid's Polska / The Forgotten Polska)

Trad. arr: Amper / Hedin

Emilia Amper & Johan Hedin *nyckelharpa*

I dessa två traditionella småländska slängpolskor spelar jag med en av mina stora inspirationskällor, Johan Hedin, i låtar jag har från min och Johans gemensamma idol, fiolspelmanen Bengt Löfberg. Pigopolskan hittades nedskriven på baksidan av en teckning av konstnären och fiolspelmanen Pehr Hörberg (1746-1816). Han hade givit den undertiteln "den ægta", vilket gör att man onekligen börjar undra hur den oäkta Pigopolskan i så fall låter! Tillskäraren och spelmannen David Forséni (1894-1966) från Forsheda mindes plötsligt en dag en särdeles speciell polska han spelat till dans i sin ungdom, och den fick namnet Den glömda polskan.

In these two traditional *slängpolskas* from Småland I am joined by Johan Hedin who is a major source of my musical inspiration. The melodies were passed on to me by the fiddler Bengt Löfberg who both I and Johan admire immensely. Pigopolskan was discovered jotted down on the back of a drawing by the artist and fiddler Pehr Hörberg (1746-1816). He had given it the subtitle 'the genuine one', which makes one wonder what the fake one would sound like! Tailor and fiddler David Forséni (1894-1966) one day remembered a very special *polska* that he had played at dances in his youth, which is why it now is known as 'The Forgotten Polska'.

10. När som flickorna de gifta sig (When Young Women Get Married)

Trad, arr: Amper / Hedin / Svensson

Emilia Amper *nyckelharpa, vocals* · Johan Hedin *nyckelharpa* · Dan Svensson *percussion, vocals*

En traditionell kärleksvisa och slängpolska från Småland som följt med mig i många år. Mitt absolut starkaste minne av denna låt är när jag 2009 var på resa i Namibia och bland annat hälsade på medlemmar av San-folket ute på stäppen utanför Tsumkwe. Först framförde de häftiga traditionella sånger och danser för oss och sedan lärde jag ut ett litet sångriff som kvinnorna och den svenska gruppen sjöng medan jag sjöng melodin och samtidigt visade hur man dansar slängpolska med den mest dansanta och milt sagt förvånade bushmannen som jag grep tag i. Jag var väl ungefär dubbelt så stor som min danspartner, både på längden, bredden och tjockleken, och det måste ha varit något speciellt för dem att se denna dans för varje gång jag snurrade runt honom tjöt alla kvinnorna av skratt!

A traditional love song and *slängpolska* from Småland. My outstanding memory of this song is of a trip to Namibia in 2009 where I met members of the San people on the steppe outside of Tsumkwe. They started by performing very striking traditional songs and dances and then I taught them a riff that the women sang together with the Swedish party while I sang the tune and grasped hold of a very surprised dance partner who was about half my size in all three dimensions! Together we gave a demonstration of how to dance the *slängpolska* which must have been striking, because every time I twirled him around the lookers-on howled with laughter. The text describes how young women, as they marry, dance with their loved ones until death do them part.

När som flickorna de gifta sig då får de annat till att tänka på

Ta sin lilla vän, svänga om igen, aldrig nånsin övergiva den förrän döden dem åtskilja.

11. **Kapad** (Hijacked)

Music: Emilia Amper

Emilia Amper *nyckelharpa* · strings from the Trondheim Soloists

Helge Andreas Norbakken *percussion*

Jag älskar rockmusik och eftersom det inte finns så mycket rocklåtar för nyckelharpa så fick jag komponera en själv. Det blev en schottis som jag, efter att ha blivit rörd till lyckotårar av den norska trummisen Kenneth Kapstads stenhårda och svängiga examenskonsert, bestämde mig för att tillägna honom och min nära vän Vigdis Sjelmo, som även hon är norsk trummis.

I love rock music and since there are not many rock songs involving the nyckelharpa I decided to compose one myself. The result was a schottische which I decided to dedicate to Norwegian drummer Kenneth Kapstad, whose brutally rhythmic graduation concert moved me to tears, and to my close friend Vigdis Sjelmo who is also a Norwegian drummer.

12. **Bredals Näckapolska** (Näckapolska after Bredal)

Trad, arr: Emilia Amper

Emilia Amper *nyckelharpa*

En småländsk slängpolska efter Anders Bredal (1801-1871) som jag lärt mig av Bengt Löfberg. Låtar med anspelningar på Näcken eller Strömkarlen ansågs magiska och lite farliga, för när de spelades kunde både spelmän och dansare bli förhäxade så att ingen kunde sluta förrän strängarna på fiolen skars av. Låtarna användes ofta av spelmännen som suggestiva och expressiva bravurnummer spelade på omstämd fiol (AEAE eller AEAC#). Jag spelar den på omstämd nyckelharpa (DADA), en kvint ner från originalmelodin.

A *slängpolska* from Småland after Anders Bredal (1801-1871) which I learnt from Bengt Löfberg. Tunes that refer to the water sprite ('Näcken') were considered magical and slightly dangerous because, when they were performed, both fiddler and dancers could become bewitched and no one could stop dancing until the strings of the violin were cut off. Tunes of this type were often used as virtuoso pieces played on a cross-tuned fiddle (AEAE or AEAC#). I play the polska a fifth below the original key, with my nyckelharpa tuned DADA.

13. Galatea Creek

Music: Emilia Amper

Emilia Amper *nyckelharpa* · strings from the Trondheim Soloists

Helge Andreas Norbakken *percussion*

Jag och dansaren Anton Schneider hade en ledig dag i Kanada i samband med en kurs vi under-visade på, och passade då på att ta en vandringstur upp längs bäcken Galatea Creek i Klippiga bergen. Vi blev utrustade med matsäck, vandringsstavar och tårgas av våra snälla värdar och de rådde oss att prata och sjunga högt för att inte plötsligt stega in i en grizzlybjörn- eller bergs-lejonfamilj uppe på berget. Lite nervöst klev vi runt de snäva klipputsprången, Anton stämde upp i sång och jag följde hans exempel med trevande stämma. Inte förrän senare kom vi på att det var Mors lilla Olle vi sjungit! Efter en mer och mer stigande vandring och ett uppfriskande bad i Lillian Lake, belönades vi uppe vid Galatea Lakes med den mest storslagna utsikt jag någonsin sett. Denna vackra plats måste få en storpolska, snirklig som bäcken, mörk som skogen och glad som den höga himlen på bergets topp!

On a free day at a course I was teaching in Canada with dancer Anton Schneider we hiked along the Galatea Creek in the Rocky Mountains. Our hosts generously equipped us with food, hiking sticks and teargas. They also advised us to talk or sing loudly in order to avoid running into a family of grizzly bears or mountain lions. We nervously walked round the rocky promontories while singing rather tentatively. When we finally reached the Galatea Lakes, we were rewarded by the most magnificent view I have ever encountered. This location deserves a grand *polska*, as winding as the creek, as dark as the forest and as full of joy as the crystal sky at the top of the mountain.

14. Vals från Valsebo (Waltz from Valsebo)

Trad, arr: Amper/Löfberg

Emilia Amper *nyckelharpa* · Anders Löfberg *cello*

Egentligen en traditionell glad durvals, men till en audition för dansprojektet RESiDANS arrangerade jag och Anders Löfberg om den till en suggestiv och långsam mollvariant. Vi blev utvalda till jobbet och fick vara med om den utmanande och fullkomligt underbara resan som musiker och dansare i föreställningen Dans med vuxna av Carl Olof Berg.

In the original, this is a traditional and upbeat major-key waltz. But when preparing for an audition for a dance project, Anders Löfberg and I changed it into a slow and evocative minor variant – which got us the job!

Emilia Amper växte upp i Torsås i Småland och började spela nyckelharpa när hon var 10 år. Hon har bl a studerat nyckelharpa vid Eric Sahlström-Institutet, där hon numera sitter i styrelsen, och har en Bachelor i musikvetenskap med fördjupning i komposition (västlig konstmusik) från NTNU/Musikkonservatoriet i Trondheim, en Bachelor i Svensk folkmusik/Nyckelharpa från Kungliga Musikhögskolan i Stockholm och en Nordisk Master i Folkmusik från Kungliga Musikhögskolan i Stockholm, Sibeliusakademin i Helsingfors, Syddansk Musik- og Skuespillerskole i Odense och Ole Bull-Akademiet på Voss. Hon har turnerat i Europa, Kina, USA, Kanada, Namibia, Indien och Brasilien, solo och med folkmusikgrupper som ODE, Skaran och Blink, som musiker och dansare i RESIDANS-föreställningen Dans med vuxna och som solist med den norska kammarorkestern TrondheimSolistene. Hon har även spelat med persiska, kurdiska och indiska musiker och med pop/rock- och jazzmusiker (tex Deep Purples tidigare hammondorganist Jon Lord, som skrev en låt till henne). Tillsammans med TrondheimSolistene, Gjermund Larsen och 2L vann hon norska Spellemannsprisen 2010 för bästa klassiska album och blev nominerad till två amerikanska Grammy Awards. Samma år korades Emilia till världsmästare i nyckelharpa och tilldelades Kungliga Musikaliska Akademiens nationella stipendium. 2011 nominerades hon till Årets Artist på Folk- och världsmusikgalan.

www.emiliaamper.com

Emilia Amper grew up in Torsås, a small town in South East Sweden, and started playing the nyckelharpa at the age of ten. She has studied at the Eric Sahlström Institute, where she is now a board member, and has a BA in musicology and composition from the NTNU in Trondheim, as well as a BA in Swedish folk music from the Royal College of Music in Stockholm and a Nordic Master in folk music from the same institution in conjunction with the Sibelius Academy in Helsinki, the Academy of Music and Dramatic Arts, Southern Denmark and the Ole Bull Academy in Norway. She has performed in many European countries as well as in China, the USA, Canada, Namibia, India and Brazil, both solo and with folk-music groups such as ODE, Skaran and Blink, as well as performing as soloist with the Trondheim Soloists. She has also performed with Persian, Kurdish and Indian musicians and with pop/rock and jazz musicians (including Jon Lord, Deep Purple's former keyboardist, who wrote a song for her). With the Trondheim Soloists, Gjermund Larsen and 2L she won a Norwegian Spellemannspris in 2010 for the best classical album and was nominated for two US Grammy Awards. The same year she was proclaimed world champion on the nyckelharpa.

www.emiliaamper.com

Nyckelharpan är ett stråkinstrument där man trycker på tangenter, "nycklar", för att korta strängen och skapa de olika tonerna (istället för att sätta fingrarna direkt mot strängen som på t ex fiol). Förutom spelsträngar har nyckelharpan även resonanssträngar som inte rörs direkt av stråken, utan bara svarar när vibrationerna från tonerna sprids i instrumentkroppen. Nycklarna, resonanssträngarna och instrumentkroppens utformning ger instrumentet dess karaktäristiska silverklingande men djupa ton och varma efterklang.

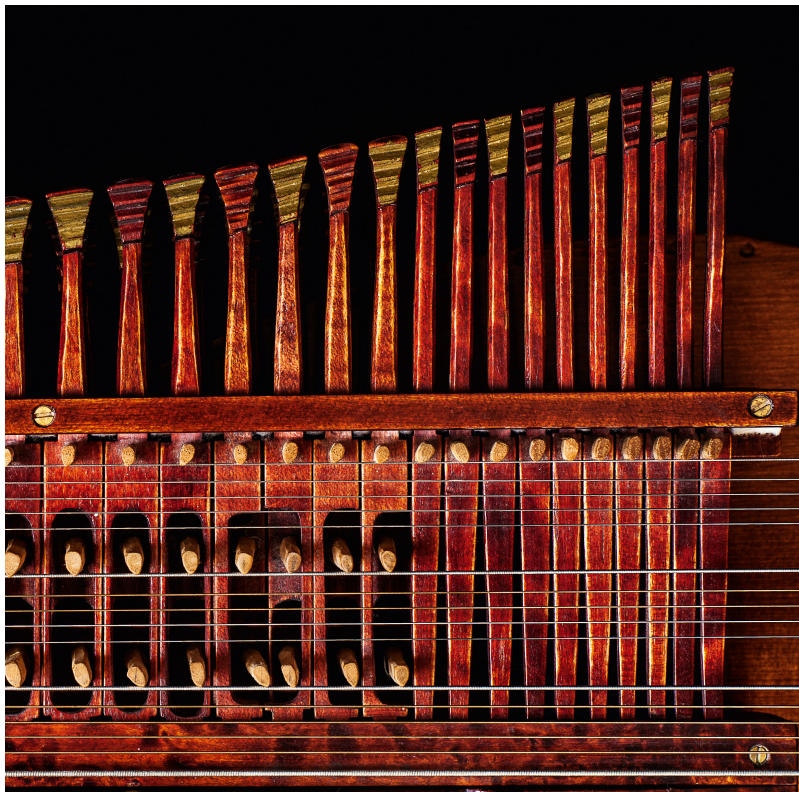
Nyckelharpans rötter sträcker sig tillbaka till medeltidens Europa. Instrumentet har sedan dess haft störst förankring i Uppland och har utvecklats från ett modalt borduninstrument med en melodisträng och två bordunsträngar, tolv nycklar och en mycket rundad stråke, till modeller med fler melodisträngar och bara en eller ingen bordunsträng, resonanssträngar och en rakare stråke. Den moderna kromatiska nyckelharpan, som utvecklades 1929 av August Bohlin och började spridas tack vare Eric Sahlströms insatser som byggare, kompositör och spelman, har idag fyra spelsträngar varav tre eller fyra är melodisträngar (som alltså har nycklar till sig) och tolv resonanssträngar (en för varje halvton i den kromatiska skalan). Nyckelharpfamiljen har förutom äldre modeller som Moraharpa, kontrabasharpa och silverbasharpa samt den moderna kromatiska nyckelharpan numera utökats med tenor-, alt-, sopranino- och elnyckelharpor. Instrumentet har efter att nästan ha varit utdött runt mitten av 1900-talet börjat spridas rejält både i antal utövare och till olika länder, och används numera i många olika musikstilar. Traditionellt stämmer man den moderna nyckelharpan CGCA, men det förekommer numera också att man stämmer med valfri bassträngs-ton och sedan i kvinter som en fiol (Emilia stämmer vanligtvis DGDA).

Polska, en pardans i tretakt med rötter i 1500-talet, är den vanligaste låttypen inom svensk folkmusik. Den har en rad regionala varianter (också i resten av Norden) i betoning, rytmer och melodier.

The nyckelharpa (‘keyed fiddle’) is a type of fiddle that uses ‘keys’ to shorten the strings and thus create different notes. As well as the strings that are bowed, there are sympathetic strings which are set in motion by the vibrations in the body of the instrument. These features and the design of the body all contribute to the characteristic silvery, yet warm and resonant tone of the nyckelharpa.

With its roots stretching back to medieval Europe, the nyckelharpa that we know today was most common in Swedish Uppland, north of Stockholm. It developed from a simple modal instrument, with a single melodic string and two drone strings, and with twelve keys and an arched bow, into models with several melodic strings and a single drone or no drone at all, but with sympathetic strings and a straighter bow. Created in 1929 by August Bohlin, the modern chromatic nyckelharpa began to be widely accepted thanks to the efforts of master nyckelharpa player, builder and composer Eric Sahlström. It has four bowed strings and twelve sympathetic strings – one for each semitone of the chromatic scale. The family of nyckelharpas, besides various earlier models, now also includes tenor, alto and sopranino instruments as well as an electric version. Having almost died out in the middle of the twentieth century, the nyckelharpa has made a remarkable comeback and there are increasing numbers of performers in various countries with all sorts of musical styles. The modern nyckelharpa is generally tuned CGCA but nowadays a variety of bass-string tunings are used with fifths above it like a violin. Emilia generally tunes her instrument DGDA.

The polska (also called pols, slängpolska etc), is a pair dance in triple time with roots in the 16th century. It is the most common type of tune in Swedish folk music, and throughout the Nordic countries regional variants appear, characterized by differences in accentuation, rhythm and melody.

TACK TILL

Anders, Dan, Olle, Johan, Johannes, Daniel, Frøydis, Marit, Rolf, Helge Andreas, Jens, Robert och alla andra på BIS Records!

Tack till alla mina vänner och min släkt, och alla musiker och dansare som jag mött världen över.

Speciellt tack till Heléne Ingvarsdotter, Johan Hedin, Ellika Frisell, Sven Ahlbäck, Maria Kalaniemi och Bengt Löfberg, för att ni på olika sätt vandrat med mig på min musikaliska och mänskliga resa, och till TrondheimSolistene för alla äventyr!

Innerlig tacksamhet och kärlek till mamma, pappa, Evelina, Viktor, Emilie och Henrik, ni betyder så enormt mycket för mig och utan er skulle jag inte vara där jag är idag.

The music on this Hybrid SACD can be played back in Stereo (CD and SACD) as well as in 5.0 Surround sound (SACD).

Our surround sound recordings aim to reproduce the natural sound in a concert venue as faithfully as possible, using the newest technology. In order to do so, all five channels are recorded using the full frequency range, with no separate bass channel added: a so-called 5.0 configuration.

If your sub-woofer is switched on, however, most systems will also automatically feed the bass signal coming from the other channels into it. In the case of systems with limited bass reproduction, this may be of benefit to your listening experience.

Emilia Amper spelar på ett instrument av Sören Åhker
och sponsras av Prim Strings.

RECORDING DATA

Recorded in April 2012 at Länna kyrka, Sweden, and Trondheim Frikirke, Norway

Recording producers: Emilia Amper and Jens Braun

Sound engineer, editing and mixing: Jens Braun

Executive producers: Robert von Bahr and Robert Suff

EQUIPMENT

Neumann microphones;

RME Octamic D microphone preamplifier and high resolution A/D converter;

Sequoia Workstation; Pyramix DSD Workstation;

B&W Nautilus 802 loudspeakers; STAX headphones.

Original format: 96kHz / 24-bit

COVER ART & BOOKLET

Cover text: © Emilia Amper. Translations: BIS

Photos: © Henrik Peel

Stylist: Evelina Amper

BIS Records is not responsible for the content or reliability of any external websites whose addresses are published in this booklet

BIS recordings can be ordered from our distributors worldwide.

If we have no representation in your country, please contact:

BIS Records AB, Stationsvägen 20, SE-184 50 Åkersberga, Sweden

Tel: 08 (int. +46 8) 54 41 02 30 Fax: 08 (int. +46 8) 54 41 02 40

info@bis.se www.bis.se

BIS-2013 © & © 2012, BIS Records AB, Åkersberga.

